

RETTENS DOM (Anden Afdeling)

6. april 1995 *

I de forenede sager

T-80/89,

BASF AG, Ludwigshafen (Tyskland), ved advokaterne Ferdinand Hermanns og Karl Kaiser, Düsseldorf, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

T-81/89,

Monsanto Company, St. Louis, Missouri (USA), ved Clive Stanbrook, QC, og Barrister John Ratliff, Bar of England and Wales, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Arsène Kronshagen, 12, boulevard de la Foire,

T-83/89,

DSM NV og DSM Kunststoffen BV, Heerlen (Nederlandene), ved advokat Inne G. F. Cath, Haag, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Dupong & Konsbruck, 14 A, rue des Bains,

* Processprog: engelsk, fransk, italiensk, nederlandsk, spansk og tysk.

T-87/89,

Orkem SA, Paris (Frankrig), ved advokaterne Dominique Voillemot og Joëlle Salzmann, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

T-88/89,

Bayer AG, Leverkusen (Tyskland), ved advokaterne Oliver Axster og Holger Wisel, Düsseldorf, og advokaterne Michel Waelbroeck, Denis Waelbroeck og Alexandre Vandencastele, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

T-90/89,

Atochem SA, Puteaux (Frankrig), ved advokaterne Xavier de Roux og Charles-Henri Léger, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Hoss & Elvinger, 15, Côte d'Eich,

T-93/89,

Den Norske Stats Oljeselskap AS (Statoil), Stavanger (Norge), ved Solicitor Graham Child og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Elvinger & Hoss, 15, Côte d'Eich,

T-95/89,

Enichem SpA, Milano (Italien), ved advokat Mario Siragusa, Rom, advokat Giuseppe Scassellati Sforzolini, Bologna, og advokat Gianfranco Arcidiacono, Milano, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Arendt & Medernach, 8-10, rue Mathias Hardt,

T-97/89,

Hoechst AG, Frankfurt am Main (Tyskland), ved advokaterne Hans Hellmann og Hans-Joachim Voges, Køln, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

T-99/89,

Imperial Chemical Industries plc, London, ved Solicitors Victor White, Richard Coles og Andrew Ransom, ved David Vaughan, QC, og Barrister David Anderson, Bar of England and Wales, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Dupong & Konsbruck, 14 A, rue des Bains,

T-100/89,

Neste Oy, Espoo (Finland), ved advokat med møderet for Belgiens Cour de cassation Georges van Hecke og advokat Gerwin Van Gerven, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Freddy Brausch, 11, rue Goethe,

T-101/89,

Repsol Quimica SA, Madrid, ved advokat José Pérez Santos, Madrid, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

T-103/89,

Shell International Chemical Company Ltd, London, ved Solicitor John Osborne ved Kenneth Parker, QC, Bar of England and Wales, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Elvinger & Hoss, 15, Côte d'Eich,

T-105/89,

Montedison SpA, Milano (Italien), ved advokat med møderet for Italiens Corte di cassazione Giuseppe Celona, advokat Giorgio Aghina, Milano, og advokat Piero Ferrari, Rom, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Georges Margue, 20, rue Philippe II,

T-107/89,

Chemie Holding AG, Linz (Østrig), ved advokat Otfried Lieberknecht, Düsseldorf, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Alex Bonn, 22, Côte d'Eich,

T-112/89,

The Dow Chemical Company, Midland, Michigan (USA), ved advokat Arved Deringer, Køln, advokat Pierre Bos, Rotterdam, og advokat José Pérez Santos,

Madrid, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

sagsøgere,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Julian Currall, Berend Jan Drijber og Francisco Enrique González Díaz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af advokat Éric Morgan de Rivery, Paris, advokat Renzo Morresi, Bologna, Nicolas Forwood, QC, Bar of England and Wales, og advokat Alexander Böhlke, Frankfurt am Main, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 89/191/EØF af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE, EFT 1989 L 74, s. 21),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET
I FØRSTE INSTANS (Anden Afdeling)

sammensat af præsidenten, J.L. Cruz Vilaça, og dommerne D.P.M. Barrington, A. Saggio, C.P. Briët og J. Biancarelli,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 16. juni 1992,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund, den anfægtede beslutning og retsforhandlingernes almindelige forløb

- 1 Efter at tjenestemænd ved Kommissionen den 13. og 14. oktober 1983 — i medfør af beslutninger truffet i henhold til artikel 14 i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i EØF-traktatens (herefter benævnt »traktaten«) artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81, herefter benævnt »forordning nr. 17«) — havde foretaget en række kontrolundersøgelser inden for polypropylensektoren, mente Kommissionen, at der muligvis var sket en overtrædelse af traktatens artikel 85 inden for sektoren for polyethylen med lav massefylde (herefter benævnt »LdPE«), hvorfor den indledte en særlig undersøgelse heraf. I denne forbindelse foretog Kommissionen en række undersøgelser i de berørte virksomheders lokaler og fremsatte samtidig flere begæringer om oplysninger.
- 2 Den 24. marts 1988 indledte Kommissionen i henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17 på eget initiativ en procedure mod 18 LdPE-producenter, nemlig Atochem SA (herefter benævnt »Atochem«), BASF AG (herefter benævnt »BASF«), BP Chemicals Ltd (herefter benævnt »BP«), Bayer AG (herefter benævnt »Bayer«), Chemie Holding AG (herefter benævnt »Chemie Holding«), The Dow Chemical Company (herefter benævnt »Dow Chemical«), DSM NV og DSM Kunststoffen

BV (herefter benævnt »DSM«), Exxon Chemicals International Inc. (herefter benævnt »Exxon«), Enichem SpA (herefter benævnt »Enichem«), Hoechst AG (herefter benævnt »Hoechst«), Imperial Chemical Industries (herefter benævnt »ICI«), Monsanto Company (herefter benævnt »Monsanto«), Montedison SpA (herefter benævnt »Montedison«), Neste Oy (herefter benævnt »Neste«), Orkem SA (herefter benævnt »Orkem«), Repsol Quimica SA (herefter benævnt »Repsol«), Shell International Chemical Company Ltd (herefter benævnt »Shell International Chemical«) og Statoil — Den Norske Stats Oljeselskab AS (herefter benævnt »Statoil«). Den 5. april 1988 gav Kommissionen hver virksomhed meddelelse om klagepunkterne, jf. artikel 2, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 (EFT 1963-1964, s. 42, herefter benævnt »forordning nr. 99/63«), idet den anførte, at »de 18 nævnte virksomheder har deltaget i en grundlæggende aftale, som er kommet i stand ved hjælp af en række underliggende aftaler og/eller former for samordnet praksis, der udgør et kartel, idet de producenter, som leverer masseproduceret termoplastisk LdPE på fællesmarkedet, fra omkring 1974 til et ukendt tidspunkt mellem november 1984 og i dag regelmæssigt har holdt møder med henblik på at fastsætte 'målpriser' og/eller mindstepriser, aftale kvoter eller målsætninger med hensyn til mængder, samordne deres kommercielle virksomhed og føre tilsyn med de pågældende aftalers funktion«.

3 Samtlige virksomheder fremsendte deres skriftlige bemærkninger til klagepunkterne i løbet af juni 1988. På baggrund af Exxon's bemærkninger til meddelelsen om klagepunkterne standsede Kommissionen behandlingen af sagen for denne virksomheds vedkommende. Alle de øvrige virksomheder, med undtagelse af Shell International Chemical, anmodede om at få lejlighed til at afgive mundtlig forklaring. Afhøringerne fandt sted i Bruxelles fra den 12. til den 16. september 1988 og den 19. september 1988. Den 1. december 1988 afgav Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål sin udtalelse vedrørende Kommissionens forslag til beslutning.

4 Den 17. marts 1989 offentliggjorde Kommissionen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* »Kommissionens beslutning 89/191/EØF af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE)«

(EFT 1989 L 74, s. 21, herefter benævnt »beslutningen«), som var blevet meddelt virksomhederne i februar 1989. Den således meddelte og offentliggjorte beslutning indeholder i sin dispositive del bl.a. følgende tre artikler:

»Artikel 1

Atochem SA, BASF AG, BP Chemicals Ltd, Bayer AG, Chemie Holding AG, The Dow Chemical Company, DSM NV, Enichem SpA, Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc, Monsanto Company, Montedison SpA, Neste OY, Orkem SA (tidligere CdF Chimie SA), Repsol Quimica SA, Shell International Chemical Co. Ltd og Statoil — Den Norske Stats Oljeselskap AS har overtrådt EØF-traktatens artikel 85 ved i de perioder, der er angivet i denne beslutning, at have deltaget i en aftale og/eller samordnet praksis, der blev påbegyndt omkring september 1976, og hvorved de producenter, der leverer LdPE i EF, deltog i regelmæssige møder med henblik på at fastsætte 'mål'-priser og målkvoter, planlægge samordnede initiativer til prisforhøjelser samt føre tilsyn med nævnte hemmelige aftalers funktion.

Artikel 2

De i artikel 1 nævnte virksomheder, som stadig opererer i LdPE-sektoren i EF, skal omgående bringe nævnte overtrædelse til ophør (såfremt dette ikke allerede er sket) og skal for fremtiden, hvad angår deres LdPE-aktiviteter, afstå fra enhver aftale eller samordnet praksis med samme eller lignende formål eller virkning, herunder enhver udveksling af sådanne oplysninger, der normalt betegnes som forretningshemmeligheder, og hvorved deltagerne direkte eller indirekte informeres om andre individuelle producenters produktion, leverancer, lagre, salgspriser, omkostninger eller investeringsplaner, eller hvorved de kan overvåge tilslutning til udtrykkelige eller stiltiende aftaler eller samordnet praksis vedrørende priser og markedsdeling i

EF. Enhver udveksling af generelle oplysninger, som producenterne måtte deltage i vedrørende LdPE-sektoren, skal ske på en sådan måde, at der ikke meddeles oplysninger, hvoraf individuelle producenters adfærd kan udledes, og navnlig skal virksomhederne afstå fra indbyrdes at udveksle enhver yderligere oplysning af relevans for konkurrencen, der ikke er omfattet af en sådan ordning.

Artikel 3

For den i artikel 1 fastslåede overtrædelse pålægges nedenstående virksomheder følgende bøder:

- i) Atochem SA: en bøde på 3 600 000 ECU
- ii) BASF AG: en bøde på 5 500 000 ECU
- iii) BP Chemicals Ltd: en bøde på 750 000 ECU
- iv) Bayer AG: en bøde på 2 500 000 ECU
- v) Chemie Holding AG: en bøde på 500 000 ECU
- vi) The Dow Chemical Company: en bøde på 2 250 000 ECU
- vii) DSM NV: en bøde på 3 300 000 ECU

- viii) Enichem SpA: en bøde på 4 000 000 ECU

- ix) Hoechst AG: en bøde på 1 000 000 ECU

- x) Imperial Chemical Industries (plc): en bøde på 3 500 000 ECU

- xi) Montedison SpA: en bøde på 2 500 000 ECU

- xii) Monsanto Company: en bøde på 150 000 ECU

- xiii) Neste Oy: en bøde på 1 000 000 ECU

- xiv) Orkem SA: en bøde på 5 000 000 ECU

- xv) Repsol Quimica SA: en bøde på 100 000 ECU

- xvi) Shell International Chemical Co. Ltd: en bøde på 850 000 ECU

- xvii) Statoil — Den Norske Stats Oljeselskap AS: en bøde på 500 000 ECU.«

5 De 17 virksomheder, som beslutningen er rettet til — med undtagelse af BP — anlagde annullationssøgsmål ved Domstolen mellem den 30. marts 1989 og den 10. maj 1989. Ved kendelser af 15. november 1989 har Domstolen i medfør af artikel 3, stk. 1, og artikel 14 i Rådets afgørelse 88/591/EKSF, EØF, Euratom af 24. oktober

1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans henvist sagerne til Retten.

- 6 Ved kendelse af 8. december 1989 har Retten (Anden Afdeling) henskudt Kommissionens afvisningspåstand for så vidt angår den af Shell International Chemical anlagte sag T-103/89 til afgørelse i forbindelse med sagens realitet.

- 7 Ved afgørelse af 3. december 1991 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse har Retten anmodet Kommissionen om at fremlægge referatet af kommissærkollegiets møde den 21. december 1988 og beslutningen i den af kommissærkollegiet vedtagne udgave.

- 8 Den 11. december 1991 er der i henhold til procesreglementets artikel 64, stk. 3, afholdt et første indledende møde med henblik på forberedelsen af den mundtlige forhandling.

- 9 Ved afslutningen af den skriftlige forhandling er sagerne T-80/89, T-81/89, T-83/89, T-87/89, T-88/89, T-90/89, T-93/89, T-95/89, T-97/89, T-99/89, T-100/89, T-101/89, T-103/89, T-105/89, T-107/89 og T-112/89 ved kendelse afsagt den 22. januar 1992 af formanden for Rettens Anden Afdeling blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling.

- 10 Ved kendelse af 10. marts 1992 om foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse har Retten pålagt Kommissionen at fremlægge en »bekræftet genpart af Kommis-

sionens beslutning af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE), som vedtaget af kommissærkollegiet under dettes møde den 21. december 1988 og stadfæstet i overensstemmelse med Kommissionens forretningsorden«, i alle de sprogversioner, hvori beslutningen blev vedtaget.

- 11 Ved skrivelse af 2. april 1992 har Retten som en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse opfordret sagsøgerne til at fremsætte deres skriftlige bemærkninger til de dokumenter, Kommissionen har fremlagt efter kendelsen af 10. marts 1992, idet de herved skulle tage hensyn til Rettens dom af 27. februar 1992 i »PVC-sagerne« (forenede sager T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 og T-104/89, BASF m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 315).
- 12 Den 15. maj 1992 er der afholdt et andet indledende møde med henblik på forberedelsen af den mundtlige forhandling.
- 13 Den mundtlige forhandling fandt sted den 16. juni 1992.
- 14 Efter under den mundtlige forhandling at have hørt parterne vedrørende dette punkt har Retten besluttet at forene ovennævnte sager med henblik på domsafsigelsen.

Parternes påstande

15 Sagsøgerne har i stævningerne nedlagt følgende påstande:

— Principalt: Kommissionens beslutning af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE) annulleres; subsidiært: Den ved beslutningens artikel 3 pålagte bøde ophæves eller nedsættes.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

— Herudover har Montedison nedlagt påstand om, at Kommissionen dels tilpligtes fuldt ud at erstatte de udgifter, virksomheden har afholdt under den administrative procedure, dels tilpligtes at erstatte alle de tab, virksomheden har lidt som følge af gennemførelsen af beslutningen.

16 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Den af Shell International Chemical anlagte sag afvises, da stævningen er indleveret for sent.

— I de øvrige sager: frifindelse.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

- 17 Som supplement til deres oprindelige påstande i stævningerne har sagsøgerne i deres indlæg på baggrund af Rettens anmodning af 2. april 1992 nedlagt følgende påstande:

— Det fastslås, at den retsakt, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* af 17. marts 1989 (L 74, s. 21-44) under overskriften »Kommissionens beslutning af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE) (89/191/EØF)«, er en nullitet.

— Subsidiært: Retsakten annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

De af Retten anordnede foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse og bevisoptagelse

A — De argumenter i parternes skriftlige indlæg, der danner baggrund for Rettens afgørelse af 3. december 1991 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse

- 18 Under punkt IV i afsnit A i stævningen, »Tilsidesættelse af begrundelsespligten på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning«, har BASF under henvisning til Domstolens dom af 23. februar 1988 vedrørende burhøns (sag 131/86, Det Forenede Kongerige mod Rådet, Sml. s. 905) gjort gældende, at Kommissionen ved udstedelsen af en beslutning ifølge traktatens artikel 190 er forpligtet til at fastsætte grundene, som udgør en integrerende del af beslutningen. BASF udleder heraf, at en beslutning er ugyldig, såfremt den ikke er begrundet, såfremt begrundelsen er utilstrækkelig eller ufuldstændig ved vedtagelsen af beslutningen, eller såfremt begrundelsen efterfølgende er blevet ændret.

- 19 I det foreliggende tilfælde er den meddelte beslutning ifølge BASF dateret den 21. december 1988 og fremsendt med en følgeskrivelse af 5. januar 1989 underskrevet »på Kommissionens vegne, Peter Sutherland, medlem af Kommissionen«. BASF har imidlertid tilføjet, at Kommissionen den 21. december 1988 havde fremsendt et telex, hvori den meddelte, at den havde vedtaget en beslutning den 22. december 1988. BASF vil ikke afvise, at der kan være tale om en skrivefejl, men anfører, at begrundelsen for beslutningen enten ikke eksisterede den 21. december 1988 eller afveg fra begrundelsen i den meddelte beslutning. Til støtte herfor har BASF anført, at Kommissionens tjenestemænd som svar på virksomhedens anmodning om forkyndelse af beslutningen, som blev fremsat mellem den 21. december 1988 og den 3. februar 1989, da beslutningen blev meddelt, oplyste, at den tyske version af beslutningen endnu ikke var færdiggjort, og at en sådan forkyndelse derfor ikke var mulig. Ifølge BASF giver det forløbne tidsrum mellem vedtagelsen af beslutningen og dens meddelelse tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at der blev foretaget en indholdsmæssig ændring af beslutningens begrundelse. Heraf følger, at beslutningen er ugyldig.

- 20 Efter at have henvist til, at Kommissionen har oplyst, at beslutningen blev vedtaget på grundlag af tekster affattet på tysk, engelsk og fransk, har BASF i replikken anført, at Kommissionen såvel i henhold til reglerne om kompetencefordelingen mellem Fællesskabets institutioner som ud fra en korrekt fortolkning af traktatens artikel 235 ikke lovligt kunne bemyndige det kommissionsmedlem, der har konkurrencespørgsmål som ansvarsområde (o.a.: herefter benævnt »konkurrencekommissæren«), til at vedtage beslutningen i de andre autentiske sprogversioner. BASF har med henblik på at få skaffet klarhed over alle disse punkter anmodet Retten om at pålægge Kommissionen at fremlægge forslagene til beslutningen af 21. december 1988 og give parterne adgang hertil.

- 21 Bayer har i stævningen anført, at det på baggrund af det forløbne tidsrum mellem tidspunktet for vedtagelsen af beslutningen, som lå kort før udløbet af den kompetente kommissærs mandat, og meddelelsen af beslutningen den 10. februar 1989, må antages, at begrundelsen for beslutningen endnu ikke var klar den 21. december 1988. Bayer finder imidlertid, at begrundelsen er en integrerende del af en beslutning, og at en af betingelserne for gyldigheden af en beslutning truffet i henhold til

artikel 3 og 15 i forordning nr. 17 er, at hele beslutningen, dvs. såvel begrundelsen som den dispositive del, skal vedtages på samme tid. Bayer har tilføjet, at når først begrundelsen for en beslutning er vedtaget, kan den ikke senere ændres, selv om dette forekommer nødvendigt. Virksomheden har under henvisning til burhønsdommen, jf. ovenfor, anført, at en retsakt fra Kommissionen er ugyldig, såfremt dens begrundelse ikke er endeligt vedtaget på tidspunktet for vedtagelsen af beslutningen. Bayer har derfor foreslået, at det pålægges Kommissionen at fremlægge det forslag til beslutningen, som blev vedtaget af kommissærkollegiet.

22 Atochem har i stævningen på baggrund af det forløbne tidsrum mellem det telex, hvori der blev oplyst om beslutningen, og meddelelsen af denne, givet udtryk for tvivl om, hvorvidt den meddelte tekst er i overensstemmelse med den tekst, Kommissionen tog stilling til.

23 Enichem har i stævningen anført, at der forløb et væsentligt tidsrum mellem vedtagelsen og meddelelsen af beslutningen, således at det kan tænkes, at den meddelte og offentliggjorte tekst ikke svarer til den vedtagne tekst, hvilket ville medføre, at den beslutning, der blev meddelt parterne, er ugyldig. Enichem har anmodet om, at det pålægges Kommissionen af fremlægge den tekst — på Kommissionens arbejdsprog — som dannede grundlag for vedtagelsen af beslutningen af 21. december 1988. Virksomheden har yderligere gjort gældende, at beslutningen blev vedtaget inden udfærdigelsen, den 13. februar 1989, af det endelige mødereferat vedrørende Kommissionens høring af de sagsøgende virksomheder. Enichem har understreget, at det følger heraf, at hverken det rådgivende udvalg, Kommissionen som kollegialt organ eller konkurrencekommissæren kunne have kendskab til det endelige mødereferat vedrørende høringen, således at denne i virkeligheden mistede enhver betydning.

24 Hoechst har i stævningen og replikken anført, at de væsentligste retlige og faktiske betragtninger, der ligger til grund for beslutningen, skal fremgå af den i traktatens artikel 190 foreskrevne begrundelse. Yderligere skal begrundelsen foreligge på tids-

punktet for beslutningens vedtagelse. Det er nemlig i strid med traktatens artikel 190 efterfølgende at ændre begrundelsen, såfremt ændringerne går videre end simple rettelser af stavfejl (jf. burhøns-dommen). Hoechst mener, at der i det foreliggende tilfælde består begrundet formodning om, at disse principper er blevet tilsidesat. Virksomheden har ligeledes henvist til, at den den 21. december 1988 modtog en telexmeddelelse fra Kommissionen, som indeholdt beslutningens dispositive del, men derimod ikke begrundelsen, og som angav, at beslutningen var vedtaget den 22. december 1988. Hoechst finder, at der på grundlag af yderligere oplysninger modtaget fra andre virksomheder, som beslutningen også er rettet til, er begrundet tvivl om, hvorvidt beslutningen blev vedtaget på grundlag af et fuldstændigt udkast, som indeholdt den nødvendige begrundelse affattet på det retsgyldige sprog. Hoechst har derfor anmodet om, at det pålægges Kommissionen at fremlægge det udkast, som dannede grundlag for vedtagelsen af beslutningen den 21. december 1988. Virksomheden har udledt af Kommissionens svarskrift, at der ikke var blevet vedtaget nogen beslutning på spansk, italiensk og nederlandsk. Beslutningen burde imidlertid have været vedtaget på alle adressaternes respektive sprog. Hoechst har derfor over for Retten rejst spørgsmålet, »om Kommissionens beslutning ikke burde have været vedtaget på grundlag af enslydende tekster«. Når henses til den af Kommissionen i svarskriftet givne fremstilling af de faktiske omstændigheder, opstår endvidere det spørgsmål, om konkurrencekommissæren var beføjet til at vedtage eller gyldigt havde vedtaget beslutningen på de andre retsgyldige sprog, selv om hans mandat udløb den 5. januar 1989, dvs. elleve dage inden oversættelserne var blevet fremsendt til Kommissionens Generalsekretariat. Heraf udleder Hoechst, at »beslutningen, som burde have været vedtaget som en enslydende tekst over for alle adressaterne, er anfægtelig i sin helhed«.

- 25 Chemie Holding har — ligeledes under henvisning til burhøns-dommen — gjort gældende, at det følger af traktatens artikel 190, at begrundelsen for en beslutning er en integrerende del heraf, hvorimod den endelige udgave af begrundelsen i det foreliggende tilfælde endnu ikke var til rådighed den 21. december 1988, hvor der udelukkende forelå et udkast, som var udarbejdet af den kompetente repræsentant og senere blev ændret og oversat til tysk. Sagsøgeren finder således, at Kommissionen ikke vedtog beslutningen på gyldig vis.

- 26 Heroverfor har Kommissionen i svarskriftet og duplikken først anført, at anbringendet om mangler ved vedtagelsesproceduren er ugrundet og ikke har støtte i virkeligheden, og derefter gjort gældende, at udkastet til beslutning var blevet forelagt samtlige kommissionsmedlemmer på seks sprog nemlig tysk, engelsk, spansk, fransk, italiensk og nederlandsk. Det fremgår af referatet af Kommissionens 945. møde, at beslutningen blev vedtaget på tre sprog, nemlig tysk, engelsk og fransk, og at kommissærkollegiet derefter bemyndigede konkurrencekommissæren til at vedtage beslutningen på de andre retsgyldige sprog. En sådan bemyndigelse er i overensstemmelse med artikel 27 i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave, jf. Domstolens dom af 23. september 1986, sag 5/85, AKZO Chemie mod Kommissionen (Sml. s. 2585, præmis 40). Ifølge Kommissionen omfatter en sådan bemyndigelse nødvendigvis muligheden for at foretage den nødvendige sproglige tilpasning. Efter forhandlingerne i Kommissionen blev beslutningen oversat til de tre officielle sprog, hvorpå den endnu ikke forelå, nemlig dansk, græsk og portugisisk. Disse oversættelser blev den 16. januar 1989 sendt til Kommissionens Generalsekretariat. Samme dag blev de forskellige versioner af beslutningen, der nu forelå på alle Fællesskabets officielle sprog, forelagt jurist-lingvisterne med henblik på at sikre overensstemmelse mellem de forskellige versioner. Gennemgangen af teksterne blev afsluttet ved udgangen af januar 1989. Kommissionen har understreget, at den — såfremt Retten måtte ønske det — er rede til at fremlægge de dokumenter, den har henvist til i sine indlæg. Den har tilføjet, at den omtalte bemyndigelse ikke blev givet til Peter Sutherland personligt, men derimod til det medlem af Kommissionen, der har konkurrencespørgsmål som ansvarsområde.
- 27 Når henses til de divergerende skriftlige indlæg, har Retten for at kunne tage stilling til sagsøgenes anbringender fundet det nødvendigt at sammenligne den retsakt, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, med den vedtagne retsakt. Når yderligere henses til Kommissionens tilbud om at fremlægge bevisdokumenter, har Retten i overensstemmelse med sin kompetence vedrørende sagens oplysning (jf. dommen i sagen AKZO mod Kommissionen, jf. ovenfor) den 3. december 1991 pålagt Kommissionen som en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse at fremlægge referatet af kommissærkollegiets møde den 21. december 1988 og den udgave af beslutningen, som blev vedtaget af kommissærkollegiet.

28 Som bilag 4 og 5 til en skrivelse registreret på Rettens Justitskontor den 10. februar 1992 har Kommissionen efter afgørelsen om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse fremlagt følgende:

- a) Side 41, 42 og 43 af det på fransk affattede referat af Kommissionens 945. møde den 21. december 1988, ref.nr. COM(88) PV 945 final. Det fremgår af mødereferatets »forside«, at side 41, 42 og 43 er en del af afsnit I i mødereferatet, som består af 60 sider, og at mødereferatet blev godkendt af kommissærkollegiet den 22. december 1988. Den pågældende forside er underskrevet af Kommissionens formand og generalsekretær. Den fremlagte genparts rigtighed er bekræftet af Kommissionens generalsekretær, og genparten er forsynet med dennes stempel.

- b) Et uddrag af et dokument, ref.nr. SEC(88) 2033, OJ 945, punkt 15, dateret den 19. december 1988, med overskriften »note à l'attention de MM. les membres de la Commission« (notat til Kommissionens medlemmer) og et dokument, bilag III, med overskriften »modifications to be included in point 27 — PVC, in point 34 — LdPE« (ændringer, som skal foretages i betragtning 27 PVC, betragtning 34 LdPE).

- c) Tre udkast til beslutning, dateret den 14. december 1988 og affattet på tysk, engelsk og fransk, ref.nr. C(88) 2498.

29 I sine bemærkninger til det andet af de ovennævnte dokumenter, ref.nr. SEC(88) 2033, som er fremsat på et omslag til dokumentet, har Kommissionen anført, at ordene »med forbehold af en ændring, som skal foretages i beslutningen, jf. vedlagte bilag III« viser, at ordlyden af det afsnit, der skulle indsættes i betragtning 34 til LdPE-beslutningen, var blevet godkendt af kabinetscheferne og forelagt kommissærerne sammen med resten af udkastet til beslutningen. Kommissionen har endvidere understreget, at der i referatet af Kommissionens møde henvises til referatet af kabinetschefernes møde, og at referatet af Kommissionens møde ikke indeholder nogen holdepunkter for, at kabinetschefernes indstillinger ikke blev fulgt

fuldt ud. Ifølge Kommissionen beviser dette, at det supplerende afsnit blev forelagt Kommissionen, som godkendte det under mødet den 21. december 1988.

- 30 I relation til dokument C(88) 2498, som indeholder den tyske, den engelske og den franske udgave af det udkast til beslutningen, som blev forelagt kommissærkollegiet, har Kommissionen anført, at udgaverne på spansk, italiensk og nederlandsk faktisk forelå den 21. december 1988, og at dette på ingen måde står i modstrid med, at de nævnte udgaver af beslutningen først blev sendt til de tjenestegrene, som skulle foretage sprogrevisionen, den 16. januar 1989. Ifølge Kommissionen blev de ni sprogversioner af beslutningen i overensstemmelse med tjenestegrenenes interne praksis sendt samtidig til sprogrevisionen. Kommissionen har tilføjet, at forsinkelsen i det foreliggende tilfælde alene skyldtes, at udgaverne på dansk, græsk og portugisisk først forelå i midten af januar 1989 (omslaget til bilag 5 til Kommissionens svarskrivelse af 6.2.1992).

B — Baggrunden for Rettens kendelse af 10. marts 1992 om foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse

- 31 Kommissionen har i sine skriftlige indlæg, som den i øvrigt har bekræftet under den mundtlige forhandling, anført, at kommissærkollegiet den 21. december 1988 fik forelagt et andet udkast til beslutning — om en procedure i henhold til traktatens artikel 85 inden for PVC-sektoren (beslutning 89/190/EØF (IV/31.865 — PVC)). Kommissionen har herved påpeget, at beslutningen vedrørende PVC-sektoren og den i nærværende sag anfægtede beslutning drejer sig om stort set ens overtrædelser, og at kontrolundersøgelserne afslørede overtrædelserne, ligesom de forskellige etaper i den administrative procedure i øvrigt forløb parallelt. Endvidere bemærkes, at sagsøgerne såvel i deres skriftlige indlæg som under den mundtlige

forhandling har fremhævet ligheden mellem nærværende sag og PVC-sagerne, som også blev indbragt for Retten, jf. ovenfor. I sidstnævnte sag udtalte Retten:

»1) Den retsakt, som er meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* L 74 af 17. marts 1989 (s. 1), og hvis titel lyder: 'Kommissionens beslutning af 21. december 1988 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.865 — PVC)', er en nullitet.

2) Sagerne afvises.

3) Kommissionen betaler sagens omkostninger.«

32 I betragtning af den således godtgjorte og af parterne anerkendte lighed mellem de to sager samt de ovenfor omtalte dokumenter, som Kommissionen har fremlagt efter afgørelsen om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, har Retten den 10. marts 1992 pålagt Kommissionen senest den 31. marts 1992 kl. 12 at fremlægge en »bekræftet genpart af Kommissionens beslutning af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE) (89/191/EØF), som vedtaget af kommissærkollegiet under dettes møde den 21. december 1988 og stadfæstet i overensstemmelse med Kommissionens forretningsorden, i alle de sprogversioner, hvori beslutningen blev vedtaget«.

33 Den 31. marts 1992 fremlagde Kommissionen en bekræftet genpart af det dokument, som efter dens opfattelse udgør Kommissionens beslutning af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE), på de seks retsgyldige sprog, nemlig engelsk, fransk, italiensk, nederlandsk, spansk og tysk. Omslaget til hver sprogversion af retsakten er forsynet med en stadfæstelsespåtegning i overensstemmelse med artikel 12 i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave. Stadfæstelsen er ikke dateret. Den er affat-

tet på fransk og angiver, at »beslutningen er vedtaget af Kommissionen under dens 945. møde i Bruxelles den 21. december 1988«. Det skal endvidere bemærkes, at stadfæstelsespåtegningen på hver sprogversion angiver, hvor mange sider retsaktens består af. På alle sprogversionerne er stadfæstelsespåtegningen underskrevet af Kommissionens formand og generalsekretær, og alle omslagene er forsynet med generalsekretærens stempel.

34 I sin følgeskrivelse af 31. marts 1992 til de således for Retten fremlagte dokumenter har Kommissionen oplyst, at de fremlagte tekster er identiske med dem, der blev meddelt sagsøgerne, og at de således indeholder jurist-lingvisternes sproglige ændringer. Omslaget er en bekræftet genpart af den i henhold til artikel 12 i Kommissionens forretningsorden foretagne stadfæstelse. Kommissionen har i samme skrivelse erkendt, at stadfæstelsen er af nyere dato og alene blev foretaget med henblik på at gøre det muligt for Kommissionen at efterkomme Rettens kendelse.

35 Det skal i den forbindelse endvidere bemærkes, at Kommissionen i sit svar på Rettens afgørelse af 3. december 1991 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse understregede, at ægtheden af beslutningen, således som den blev meddelt sagsøgerne, er sikret ved Kommissionens formands og generalsekretærs underskrifter af referatet af Kommissionens møde og ved generalsekretærens underskrift på beslutningens sidste side. Kommissionen har desuden under henvisning til Domstolens dom af 17. oktober 1989, forenede sager 97/87, 98/87 og 99/87, Dow Chemical Ibérica m.fl. mod Kommissionen (Sml. s. 3165, præmis 59), anført, at der ikke findes bestemmelser, hvorefter konkurrencekommissæren har pligt til at underskrive den meddelte beslutning, idet han tværtimod blot behøver at underskrive følgeskrivelsen (omslaget til bilag 4 til Kommissionens svarskrivelse af 6.2.1992).

C — *Skrivelsen af 2. april 1992 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse og sagsøgernes skriftlige bemærkninger vedrørende de konsekvenser, der skal drages af de af Kommissionen fremlagte dokumenter*

- 36 Den 2. april 1992 har Retten tilstillet sagsøgerne de ovennævnte dokumenter, som Kommissionen fremlagde på baggrund af kendelsen af 10. marts 1992 om foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse, sammen med Kommissionens bemærkninger hertil, idet Retten anmodede de sagsøgere, som havde gjort gældende, at der var uligheder mellem de forskellige sprogversioner af beslutningen såvel som mellem det udkast til beslutningen, Kommissionen var i besiddelse af på det pågældende tidspunkt, og den tekst, der var meddelt hver enkelt part, om at tilkendegive, om de på baggrund af de af Kommissionen fremlagte bilag fastholdt anbringendet, idet de i givet fald blev opfordret til at fremlægge en oversigt over de anfægtede forskelle mellem den vedtagne retsakt og den meddelte retsakt.
- 37 Retten opfordrede endvidere i overensstemmelse med procesreglementets artikel 64, stk. 3, litra b), sagsøgerne til at fremkomme med deres skriftlige bemærkninger til de af Kommissionen fremlagte dokumenter under hensyntagen til PVC-dommen.
- 38 På baggrund af denne anmodning har BASF, Bayer, Enichem, Chemie Holding, Hoechst, Atochem, Dow Chemical, Neste og Shell International Chemical fremlagt en analyse, hvori der er foretaget en sammenligning af den udgave af beslutningen, som blev meddelt virksomhederne, og det udkast til beslutning, der blev forelagt kommissærkollegiet den 21. december 1988. For alle sprogversionernes vedkommende har de pågældende sagsøgere på baggrund af den således foretagne analyse konkluderet, at både begrundelsen for den meddelte beslutning og dens dispositive del var blevet ændret i forhold til det udkast, der var forelagt Kommissionen, og at ændringerne klart overskrider grænserne for de rent grammatiske eller syntaktiske ændringer, der er tilladt i henhold til Domstolens førnævnte praksis (burhøns-dommen).

39 Sagsøgerne har nærmere henvist til, at der var blevet indsat et nyt afsnit i betragtning 34 til beslutningen — i alle de autentiske sprogversioner. Sagsøgerne har navnlig under henvisning til præmis 44-47 i PVC-dommen, som omhandler en tilsvarende ændring af den samme dag vedtagne beslutning vedrørende PVC-sektoren, anført, at Kommissionen ikke kunne godtgøre, at kommissærkollegiet faktisk havde godkendt indsættelsen af det pågældende afsnit, som udgjorde en væsentlig ændring af beslutningen — en ændring, som affattet på fransk og engelsk var blevet vedtaget under kabinetschefernes særlige møde den 19. december 1988 (dokument SEC(88) 2033).

40 Visse sagsøgere, nemlig BASF, Hoechst, Bayer, Enichem og Chemie Holding, har således dels bekræftet eller fastholdt det pågældende anbringende, dels udbygget det med henblik på at gøre gældende, at de nævnte uoverensstemmelser indebærer en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i retsakter, der er vedtaget af Kommissionen. De øvrige sagsøgere har anført, at de på baggrund af de af Kommissionen fremlagte dokumenter påberåber sig anbringendet om en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i retsakterne.

41 Endvidere har alle sagsøgerne i deres indlæg fremført et første supplerende anbringende, nemlig at udstederen af retsakten var inkompetent. Dette første supplerende anbringende indeholder to led.

42 Sagsøgerne har for det første bestridt, at konkurrencekommissæren var saglig kompetent til at vedtage de meddelte og offentliggjorte retsakter på spansk, italiensk og nederlandsk.

43 Alle sagsøgerne har herved anført, at beslutningen aldrig er blevet vedtaget af kommissærkollegiet på spansk, italiensk og nederlandsk, da det under mødet den 21. december 1988 kun havde den tyske, den engelske og den franske udgave af udka-

stet til beslutning til rådighed. Sagsøgerne har gjort gældende, at det følger af artikel 27, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave, som ikke kan fortolkes udvidende, at konkurrencekommissæren ikke kan bemyndiges til selv at vedtage de autentiske sprogversioner af den anfægtede retsakt, som endnu ikke var til rådighed under kommissærkollegiets forhandling den 21. december 1988, idet en sådan bemyndigelse rækker ud over de i artikel 27 i Kommissionens forretningsorden omhandlede foranstaltninger af forberedende eller forvaltningsmæssig karakter og strider mod kollegialitetsprincippet.

- 44 Sagsøgerne har som det andet led i det første supplerende anbringende bestridt konkurrencekommissærens tidsmæssige kompetence til at vedtage de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Sagsøgerne har i den forbindelse på baggrund af Kommissionens bemærkninger vedrørende proceduren for vedtagelse og revision af beslutningen konkluderet, at alle sprogversionerne af beslutningen først forelå den 16. januar 1989. Sagsøgerne har heraf draget den slutning, at alle retsakterne, således som de blev meddelt på de seks retsgyldige sprog, nødvendigvis blev vedtaget efter den 5. januar 1989, hvor Peter Sutherland's mandat som konkurrencekommissær udløb. Sagsøgerne har under henvisning til PVC-dommen anført, at den maskinskrevne påtegning »på Kommissionens vegne, Peter Sutherland, medlem af Kommissionen« fornedet på de meddelte retsakter — selv om det antages, at den uden Sutherland's håndskrevne navnetræk kan gælde som dennes underskrift — nødvendigvis må være blevet påført enten efter udløbet af hans mandat eller inden den 5. januar 1989, dvs. på et tidspunkt, hvor retsakterne i den meddelte og offentliggjorte form endnu ikke eksisterede. Ifølge sagsøgerne blev den anfægtede retsakt således vedtaget af en myndighed, der i tidsmæssig henseende var inkompetent.

- 45 Som et andet supplerende anbringende har sagsøgerne gjort gældende, at Kommissionen — på trods af Rettens kendelse af 10. marts 1992, hvorved Kommissionen

blev pålagt at fremlægge et sådant dokument i alle de autentiske sprogversioner — ikke har fremlagt en bekræftet genpart af beslutningen, som er blevet stadfæstet i overensstemmelse med reglerne i artikel 12 i Kommissionens dagældende forretningsorden, hvorefter »de beslutninger, Kommissionen vedtager under et møde ..., underskrives på originalsproget eller originalsprogene af formanden og generalsekretæren«.

- 46 Sagsøgerne har påpeget, at den retsakt, der i henhold til PVC-dommen er en nulitet, kom i stand under nøjagtig samme omstændigheder som den i nærværende sager anfægtede retsakt, og de har på den baggrund gjort gældende, at Retten derfor bør overføre sin argumentation i den pågældende dom til det foreliggende tilfælde.
- 47 Sagsøgerne har under henvisning til den nævnte dom anført, at det kun på baggrund af stadfæstelsen af beslutningen, jf. artikel 12 i Kommissionens forretningsorden, sammenholdt med referatet af Kommissionens møde, udarbejdet og underskrevet i overensstemmelse med artikel 10 i Kommissionens forretningsorden, hvori vedtagelsen af beslutningen er nævnt, er muligt at få vished om beslutningens eksistens og om dens indhold samt om, at beslutningen svarer til kommissærkollegiets hensigt. Endvidere kan man på grundlag af stadfæstelsen ved hjælp af dateringen af retsakten og formandens og generalsekretærens underskrifter sikre sig, at udstederen er kompetent. Endelig gør stadfæstelsen retsakten eksigibel og sikrer således dens fulde inkorporering i fællesskabsretten.
- 48 Sagsøgerne har herved afvist, at følgeskrivelsen til beslutningen, som er dateret den 5. januar 1989 og underskrevet af Peter Sutherland, på nogen måde kan erstatte den i Kommissionens forretningsorden foreskrevne stadfæstelse, idet skrivelsen ifølge sagsøgerne ikke kan sidestilles med selve beslutningen.

- 49 Sagsøgerne har anført, at det samme gør sig gældende med hensyn til stemplet »genpartens rigtighed bekræftes«, underskrevet uden datering af Kommissionens generalsekretær, David Williamson, på den første side af alle de seks autentiske sprogversioner af beslutningen, som Kommissionen har fremlagt den 31. marts 1992.
- 50 Som et tredje supplerende anbringende har sagsøgerne gjort gældende, at den generalsekretæren og Kommissionens formand, Jacques Delors, underskrevne stadfæstelse, som a posteriori er påført de nævnte dokumenter, der blev fremlagt den 31. marts 1992, er uden enhver retlig betydning.
- 51 Sagsøgerne har henvist til, at Kommissionen har anerkendt, at den nævnte stadfæstelse alene blev påført dokumenterne med henblik på at gøre det muligt for Kommissionen at efterkomme Rettens kendelse af 10. marts 1992, og de har understreget, at stadfæstelsesproceduren kun er gyldig, såfremt den gennemføres, inden retsakten meddeles dem, den er rettet til, og at den omstændighed, at der a posteriori påføres en stadfæstelse, tværtimod skaber øget tvivl om dateringen af den anfægtede retsakt og indholdet heraf.
- 52 Visse af sagsøgerne har i den forbindelse fremhævet, at den efterfølgende stadfæstelse ikke er dateret, og at alle sprogversionerne af beslutningen er påført samme påtegning på fransk, selv om stadfæstelsen ifølge sagsøgerne i henhold til den førnævnte bestemmelse i Kommissionens forretningsorden skal affattes på samme sprog som den respektive sprogversion af den vedtagne retsakt.
- 53 Sagsøgerne har endelig fremført et fjerde supplerende anbringende om, at den anfægtede retsakt ikke blev gyldigt meddelt sagsøgerne, da der ikke forelå en behørig vedtaget og stadfæstet beslutning.

Formaliteten

Om antagelse til realitetsbehandling af sag T-103/89, Shell International Chemical mod Kommissionen

Parternes argumenter

- 54 Kommissionen har påstået den af Shell International Chemical anlagte sag (T-103/89) afvist med den begrundelse, at den er anlagt efter udløbet af den frist på to måneder og ti dage, selskabet havde i henhold til traktatens artikel 173, stk. 3, og bilag II til Domstolens procesreglement om procesfristers forlængelse under hensyn til afstanden.
- 55 Kommissionen har til støtte for afvisningspåstanden fremlagt et modtagelsesbevis for en rekommanderet skrivelse, undertegnet og dateret af en medarbejder ved Det Forenede Kongeriges postvæsen, hvoraf det fremgår, at beslutningen blev meddelt det sagsøgende selskab lørdag den 11. februar 1989. Under henvisning til den metode for beregning af procesfrister, som bl.a. fremgår af Domstolens dom af 15. januar 1987, sag 152/85, Misset mod Rådet (Sml. s. 223), hvorefter en frist, der er fastsat i kalendermåneder, udløber den dag, der i den måned, fristen fører frem til, har samme tal som den dag, fra hvilken fristen er begyndt at løbe, har Kommissionen konkluderet, at sagsøgerens søgsmålsfrist, som konkret var på to måneder og ti dage, udløb fredag den 21. april 1989 kl. 24. Den den 24. april 1989 anlagte sag blev således anlagt for sent.
- 56 Sagsøgeren har i sine bemærkninger til afvisningspåstanden hverken bestridt længden af selskabets søgsmålsfrist eller den af Kommissionen anvendte metode for beregningen af fristen. Selskabet har derimod bestridt, at beslutningen blev meddelt selskabet lørdag den 11. februar 1989. Selskabet har anført, at en medarbejder

ved postvæsenet ved en fejltagelse angav datoen den 11. februar 1989, som er datoen for postvæsenets modtagelse af det omhandlede brev, i den rubrik i modtagelsesbeviset, som var beregnet for adressaten. Selskabet har endvidere anført, at brevet blev afleveret — og beslutningen således meddelt — mandag den 13. februar 1989. Sagsøgeren har til støtte for det således anførte bl.a. fremlagt en under ed afgivet erklæring underskrevet af direktøren for kundetjenesten i postdistrikt London sydøst.

- 57 Kommissionen har i sit supplerende indlæg erkendt, at sagsøgeren er fremkommet med beviser, der umiddelbart forekommer overbevisende, og som vil kunne få Retten til at forkaste det bevismiddel, postmodtagelsesbeviset udgør.

Rettens bemærkninger

- 58 Som det fremgår af fast retspraksis, må der kræves en streng overholdelse af fællesskabsbestemmelserne vedrørende procesfrister af hensyn til retssikkerheden og nødvendigheden af at undgå enhver forskelsbehandling eller vilkårlighed i retsplejen (Domstolens dom af 26.11.1985, sag 42/85, Cockerill-Sambre mod Kommissionen, Sml. s. 3749, præmis 10). Det følger ligeledes af fast retspraksis, at reglerne om søgsmålsfristerne er præceptive og således hverken kan fraviges af domsmyndigheden eller ved aftale mellem parterne (Rettens dom af 29.5.1991, sag T-12/90, Bayer mod Kommissionen, Sml. II, s. 219, og Domstolens dom af 15.12.1994, sag C-195/91 P, Bayer mod Kommissionen, Sml. I, s. 5619).
- 59 Hvad angår fastsættelsen af datoen for meddelelsen af en beslutning, som i henhold til traktatens artikel 173, stk. 3, får fristen for sagsanlæg ved Retten til at løbe, fremgår det af fast retspraksis, at en beslutning er blevet behørigt meddelt, så snart den er nået frem til adressaten, og denne har haft mulighed for at gøre sig bekendt med den. Det bemærkes herved, at fremsendelse ved anbefalet brev med modtagelsesbevis i henhold til retspraksis er en egnet meddelelsesform, idet den gør det

muligt med sikkerhed at fastlægge det nøjagtige tidspunkt for fristens begyndelse (Rettens dom i sagen Bayer mod Kommissionen, jf. ovenfor).

- 60 Det bemærkes, at en undersøgelse af det af Kommissionen fremlagte modtagelsesbevis viser, at der i rubrikken »dato og modtagerens underskrift« er angivet datoen den 11. februar 1989, men at rubrikken ikke indeholder nogen underskrift. Desuden giver den under ed afgivne erklæring fra direktøren for kundetjenesten i postdistrikt London sydøst og de dokumenter, der er vedlagt erklæringen, tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at datoen den 11. februar 1989 faktisk blev anført i den pågældende rubrik ved en fejltagelse af en medarbejder ved postvæsenet, da brevet blev indleveret på et postkontor i London, og ikke af en repræsentant for sagsøgeren, da brevet blev afleveret til denne. Det følger heraf, at de i modtagelsesbeviset indeholdte oplysninger om datoen for brevets aflevering ikke er korrekte, og at der derfor må ses bort herfra.
- 61 Det kan på baggrund af de af sagsøgeren fremlagte beviser — navnlig den under ed afgivne erklæring fra repræsentanten for postvæsenet — fastslås, at den skrivelse, som indeholdt den omtvistede beslutning, blev afleveret til sagsøgeren mandag den 13. februar 1989. Beslutningen blev således meddelt sagsøgeren denne dag, jf. traktatens artikel 173, stk. 3.
- 62 På grundlag af den metode for beregningen af frister, som Domstolen anvendte i dommen i sagen *Misset mod Rådet*, jf. ovenfor, udløb den frist på to måneder og ti dage, som sagsøgeren havde, således den 23. april 1989. Den 23. april 1989 var imidlertid en søndag, og det følger af artikel 80, stk. 2, i Domstolens procesreglement i den dagældende udgave, at såfremt en frist ville udløbe på en søndag, forlænges den til den følgende hverdag. Sagsøgerens stævning, som indgik til Domstolen mandag den 24. april 1989, blev således indleveret rettidigt.

- 63 Sag T-103/89 skal herefter antages til realitetsbehandling.

Om antagelse til realitetsbehandling af de supplerende anbringender, sagsøgerne har fremført i de indlæg, de har indgivet efter Rettens skrivelse af 2. april 1992 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse

- 64 Som det fremgår af redegørelsen i det foregående, har sagsøgerne fremført fire nye anbringender i de indlæg, de har indgivet efter Rettens skrivelse af 2. april 1992 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse. Indlæggene drejer sig om, hvilke konsekvenser der skal drages af de dokumenter, Kommissionen har fremlagt på baggrund af kendelsen af 10. marts 1992 om foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse.
- 65 I henhold til artikel 48, stk. 2, i Rettens procesreglement må der ikke fremsættes nye anbringender under sagens behandling, medmindre de støttes på retlige eller faktiske omstændigheder, som er kommet frem under retsforhandlingerne.
- 66 Det bemærkes, at alle fire nye anbringender er støttet på faktiske omstændigheder vedrørende Kommissionens interne arbejde, som sagsøgte er fremkommet med under retsforhandlingerne, navnlig efter Rettens kendelse om foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse.
- 67 Sagsøgernes fire supplerende anbringender skal herefter under alle omstændigheder antages til realitetsbehandling.

Realiteten

Påstanden om, at det fastslås, at den retsakt, der blev meddelt sagsøgerne, er en nullitet, subsidiært, at den omtvistede beslutning annulleres

- 68 Det bemærkes, at sagsøgerne til støtte for deres påstande oprindelig i deres stævninger havde fremsat tre grupper af anbringender, om hhv. tilsidesættelse af grundlæggende rettigheder, tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter og det forhold, at Kommissionens vurdering og retlige kvalifikation af faktum er utilstrækkelig eller fejlagtig i forhold til traktatens artikel 85, stk. 1. Som det fremgår af redegørelsen i det foregående har de fremført fire supplerende anbringender i de indlæg, de har indgivet efter skrivelsen af 2. april 1992 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse.
- 69 Retten finder, at der først bør tages stilling til visse af sagsøgernes supplerende anbringender. Retten skal således for det første undersøge anbringendet om en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en vedtaget retsakt, for det andet anbringendet om udstederens inkompetence og for det tredje anbringendet om mangler ved stadfæstelsesproceduren. Endelig skal Retten for det fjerde undersøge anbringendet om, at retsakten er en nullitet, idet der herved også skal tages hensyn til de konklusioner, der drages på baggrund af undersøgelsen af de tre andre anbringender.
- 70 Forud for undersøgelsen af de pågældende anbringender skal det nævnes, at PVC-dommen har været genstand for en appel til Domstolen iværksat af Kommissionen den 29. april 1992. Ved dom af 15. juni 1994 ophævede Domstolen Rettens dom med den begrundelse, at Retten havde anlagt en forkert retlig vurdering ved at erklære den omhandlede beslutning for en nullitet. Domstolen annullerede imidlertid den beslutning, Retten havde erklæret for en nullitet, nemlig Kommissionens beslutning 89/190/EØF af 21. december 1988 om en procedure i henhold til EØF-

-traktatens artikel 85 (IV/31.865 — PVC), på grund af tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter (sag C-137/92 P, Kommissionen mod BASF m.fl., Sml. I, s. 2555).

A — Anbringendet om en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en vedtaget retsakt

- 71 Flere sagsøgere har anført, at den meddelte og i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* offentliggjorte retsakt på flere punkter afviger fra den vedtagne retsakt. Disse uoverensstemmelser, der går ud over rent ortografiske eller syntaktiske rettelser, må klart opfattes som en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en vedtaget retsakt, hvorfor hele den anfægtede beslutning må anses for ugyldig (jf. ovenfor, præmis 18-25).
- 72 Kommissionen har bekræftet, at de af sagsøgerne påpegede ændringer er blevet foretaget, men den har gjort gældende, at ændringerne på ingen måde har påvirket de berørte virksomheders rettigheder, og at virksomhederne derfor ikke med støtte i ændringerne kan anfægte beslutningens gyldighed. Efter Kommissionens opfattelse er det nemlig udelukkende de meddelte retsakter, der bestemmer virksomhedernes rettigheder. Kommissionen har endvidere gjort gældende, at ændringerne enten er af rent syntaktisk eller grammatisk art eller beror på forslag fremsat under det særlige møde mellem kabinetscheferne den 19. december 1988. Til støtte herfor har Kommissionen fremlagt alle de ovennævnte dokumenter (jf. ovenfor, præmis 26 og 33).
- 73 Retten finder, at princippet om, at der ikke må ændres i en retsakt, der er vedtaget af den kompetente myndighed, er af væsentlig betydning for retssikkerheden og for stabiliteten af den enkeltes retsstilling inden for Fællesskabets retsorden for så vidt angår både fællesskabsinstitutionerne og de retssubjekter, hvis retsstilling og faktiske forhold påvirkes af en afgørelse fra de nævnte institutioner. Kun hvis dette princip overholdes strengt og ubetinget, består der sikkerhed for, at retsakten efter

vedtagelsen kun kan ændres under overholdelse af gældende kompetence- og procedureregler, og at den meddelte eller offentliggjorte retsakt som følge heraf er en nøjagtig gengivelse af den vedtagne retsakt og således nøje afspejler den kompetente myndigheds vilje.

74 Det bemærkes i den forbindelse, at Domstolen i sin dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., jf. ovenfor, fremhævede, at overholdelsen af det for Kommissionen gældende kollegialitetsprincip og især kravet om, at beslutningerne drøftes i fællesskab af samtlige Kommissionens medlemmer, nødvendigvis har betydning for de retssubjekter, der berøres af beslutningernes retsvirkninger, idet der bør gives adressaterne sikkerhed for, at beslutningerne faktisk er blevet vedtaget af Kommissionen som kollegial enhed og nøjagtigt udtrykker Kommissionens vilje (præmis 64). Domstolen understregede, at dette navnlig er tilfældet for så vidt angår de retsakter, der udtrykkeligt betegnes som beslutninger, og som Kommissionen i henhold til artikel 3, stk. 1, og artikel 15, stk. 2, litra a), i forordning nr. 17 skal udstede over for virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder med henblik på at sikre overholdelsen af konkurrencereglerne, og som har til formål at konstatere en overtrædelse af konkurrencereglerne, at meddele virksomhederne pålæg i denne henseende og at pålægge dem bøder (præmis 65).

75 Domstolen henviste i dommen ligeledes til, at sådanne beslutninger i henhold til traktatens artikel 190 skal begrundes, og at artikel 190 i henhold til Domstolens faste praksis kræver, at Kommissionen skal angive de grunde, der har ført den til at vedtage en beslutning, således at Domstolen kan udøve sin kontrol, og således at medlemsstaterne og de berørte borgere kan få kendskab til de betingelser, hvorunder den har anvendt traktaten (præmis 66).

76 Domstolen udtalte desuden, at den dispositive del af en beslutning i henhold til konkurrencereglerne kun kan forstås og dens rækkevidde kun bedømmes i lyset af dens begrundelse, og at det, da en beslutnings dispositive del og dens begrundelse

udgør et udeleligt hele, i medfør af kollegialitetsprincippet kun tilkommer Kommissionen som kollegial enhed samtidig at vedtage begge dele. Under henvisning til dommen i burhøns-sagen bemærkede Domstolen, at dette indebærer, at der alene kan foretages rent ortografiske eller grammatiske ændringer i ordlyden af en retsakt, efter at kommissærkollegiet har vedtaget den, idet enhver anden ændring henhører under kommissærkollegiets enekompetence (præmis 67 og 68).

- 77 Endelig bemærkes, at Domstolen på den baggrund forkastede Kommissionens argument om, at kommissærkollegiet under vedtagelsesproceduren kan begrænse sig til at give udtryk for sin vilje til at handle på en bestemt måde og ikke behøver at medvirke ved affattelsen af den pågældende retsakt og den endelige udformning heraf. Domstolen bemærkede herved, at den skriftlige udformning af retsakten er nødvendig som udtryk for den vedtagende myndigheds vilje, da det intellektuelle og det formelle element udgør et udeleligt hele (præmis 69 og 70).

- 78 I denne sag skal Retten for det første bemærke, at alle de dokumenter, som Kommissionen har fremlagt, og som er blevet gennemgået ovenfor (præmis 28 og 30), viser, at de tre udkast af 14. december 1988, der blev forelagt Kommissionen, på visse punkter afviger fra de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Principielt bestrider Kommissionen ikke disse uoverensstemmelser, dels fordi den finder nogle uoverensstemmelser aldeles ubetydelige, dels fordi ændringerne efter Kommissionens opfattelse på ingen måde påvirker virksomhedernes rettigheder og forpligtelser, således som de fremgår af den meddelte retsakt.

- 79 Retten skal for det andet bemærke, at Kommissionen ifølge selve ordlyden af referatet af Kommissionens 945. møde, efter at konkurrencekommissæren, Peter

Sutherland, den 21. december 1988 havde forelagt udkastene til beslutning under ref.nr. C(88) 2498, samme dag:

- besluttede, at de sytten virksomheder i LdPE-sagen havde tilsidesat traktatens artikel 85, fastsatte størrelsen af de bøder, virksomhederne skulle pålægges, og godkendte princippet om at pålægge virksomhederne at bringe overtrædelsen til ophør
- vedtog en beslutning i sag IV/31.866 — LdPE på tysk, engelsk og fransk, der har retsgyldighed over for visse af sagsøgerne (beslutningerne er »gengivet« i ovennævnte dokumenter ref.nr. C(88) 2498)
- bemyndigede konkurrencekommissæren til at vedtage beslutningen affattet på Fællesskabets øvrige officielle sprog, og
- blev underrettet om kommissionsmedlemmernes kabinetschefers behandling af sagen under deres særlige møde og under deres ugentlige møde den 19. december 1988.

80 Det er disse faktiske omstændigheder, der skal danne grundlag for Rettens bedømmelse af anbringendet om en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en vedtaget retsakt, for så vidt angår den tyske, den engelske og den franske udgave.

81 Det fremgår af en sammenligning af det tyske, det engelske og det franske udkast til beslutning af 14. december 1988 — således som det blev vedtaget af Kommissionen i henhold til referatet af det 945. møde — med den meddelte og offentliggjorte beslutning, at beslutningen efter vedtagelsen var blevet ændret på flere punkter. Denne sammenligning bekræfter rigtigheden af den af BASF, Bayer, Enichem, Chemie Holding, Hoechst, Atochem og Dow Chemical fremlagte liste over uover-

ensstemmelser, som Kommissionen i øvrigt ikke har anfægtet, idet den blot har fremhævet, at der er tale om uvæsentlige ændringer.

82 Sammenligningen med de tre udkast af 14. december 1988 affattet på tysk, engelsk og fransk, som i henhold til referatet af det 945. møde blev vedtaget af Kommissionen den 21. december 1988, viser nemlig, at den på tysk, engelsk og fransk vedtagne beslutning på væsentlige punkter afviger fra den meddelte og offentliggjorte beslutning. Selv om formålet med ændringerne af den af Kommissionen på tysk, engelsk og fransk vedtagne retsakt var at harmonisere de meddelte og offentliggjorte retsakter i de forskellige autentiske sprogversioner, må ændringerne dog anses for retsstridige, da de blev foretaget efter vedtagelsen af retsакten, da de for enkelte ændringers vedkommende går langt ud over, hvad der kan betegnes som rent ortografiske eller syntaktiske rettelser, og da de således direkte tilsidesætter princippet om, at der ikke må ændres i en retsakt, der er vedtaget af den kompetente myndighed.

83 Af de uoverensstemmelser, der bl.a. er blevet påpeget i sagsøgernes fælles mundtlige indlæg, kan flere nemlig ikke betragtes som rent ortografiske eller syntaktiske rettelser. Retten skal navnlig fremhæve følgende ændringer, som henholdsvis er foretaget i den tyske, den engelske og den franske udgave af udkastet til beslutning af 14. december 1988 efter Kommissionens vedtagelse af udkastet, således som det fremgår af det nævnte referat af det 945. møde:

i) Ændringer i det tyske udkast af 14. december 1988 (henvisninger til det tyske udkast til beslutning af 14.12.1988, der blev fremlagt af Kommissionen den 7.2.1992):

— Side 19, betragtning 14, femte afsnit: I den meddelte og offentliggjorte beslutning er sætningen »Auch Repsol wurde offiziell eingeladen« (»Repsol var også officielt indbudt«) blevet tilføjet.

- Side 24, betragtning 31, syvende afsnit: Sætningen »Die Kommission erkennt nicht an, daß diese Hersteller ein solch umfangsreiches Unternehmen ohne eine globale Koordinierung oder Leitung ihrer Preispolitik durchgeführt haben können« (»Kommissionen kan ikke godtage, at disse producenter skulle have kunnet drive en så omfattende forretning uden en overordnet koordinering eller styring af deres prispolitik«) blev i den meddelte og offentliggjorte retsakt erstattet med sætningen »Die Kommission erkennt nicht an, daß diese Hersteller den Vertrieb eines derart preisfølsomme Erzeugnisses ohne interne Leitung ihrer Preispolitik durchgeführt haben können« (»Kommissionen kan ikke godtage, at disse producenter skulle have kunnet drive forretning med dette prisfølsomme produkt uden nogen intern styring af deres prispolitik«).

- Side 48, betragtning 64, første afsnit: Et femte led, som ikke var indeholdt i udkastet af 14. december 1988, »— die Sitzungen blieben äußerst geheim« (»— møderne blev afholdt i allerstørste hemmelighed«), blev tilføjet i den offentliggjorte og meddelte udgave af beslutningen, mens det femte led, som fandtes i udkastet til beslutningen, blev flyttet, således at det kom til at udgøre det andet afsnit i betragtning 64 til den meddelte og offentliggjorte beslutning.

- ii) Ændringer i det engelske udkast af 14. december 1988 (henvisninger til det engelske udkast til beslutning af 14.12.1988, der blev fremlagt af Kommissionen den 7.2.1992):
 - Side 2, betragtning 2, første afsnit: I afsnittets andet punktum blev sætningsleddet »and in some cases produce inside the EEC« (»og i visse tilfælde producerer inden for EF«), som var indeholdt i udkastet, ikke medtaget i den meddelte og offentliggjorte retsakt.

 - Side 22, betragtning 31, syvende afsnit: Afsnittets andet punktum, »The Commission does not accept that these producers could have conducted

such an important business with no overall co-ordination or direction of their pricing policy« (»Kommissionen kan ikke godtage, at disse producenter skulle have kunnet drive en så omfattende forretning uden en overordnet koordinering eller styring af deres prispolitik«), således som det var formuleret i udkastet, blev i den meddelte og offentliggjorte retsakt erstattet med sætningen »The Commission does not accept that these producers could have conducted business in this price-sensitive product without any internal direction of their pricing policy« (»Kommissionen kan ikke godtage, at disse producenter skulle have kunnet drive forretning med dette prisfølsomme produkt uden nogen intern styring af deres prispolitik«).

— Side 27, betragtning 37: Det andet afsnit, »In the present case, the continuing restrictive arrangements of the LDPE producers over a period of years are clearly referable in their essential characteristics to the proposal made in 1976 and constitute its implementation in practice« (»I nærværende sag har LDPE-producenternes vedvarende konkurrencestridige arrangementer over en årrække på grundlag af deres hovedkendetegn tydeligvis deres oprindelse i det forslag, som blev fremsat i 1976, og hvis gennemførelse i praksis de udgør«), blev i den meddelte og offentliggjorte retsakt erstattet med følgende: »In the present case, the continuing restrictive arrangements of the LDPE producers over a period of years clearly originate in the proposal made in 1976 and constitute its implementation in practice« (»I nærværende sag har LDPE-producenternes vedvarende konkurrencestridige arrangementer over en årrække tydeligvis deres oprindelse i det forslag, som blev fremsat i 1976, og hvis gennemførelse i praksis de udgør«).

iii) Ændringer i det franske udkast af 14. december 1988 (henvisninger til det franske udkast til beslutning af 14.12.1988, der blev fremlagt af Kommissionen den 7.2.1992):

— Side 2, betragtning 2, første afsnit: I afsnittets andet punktum blev sætningsleddet »et dans certains cas les y fabriquent« (»og i visse tilfælde fremstiller produkterne der«), som er indeholdt i udkastet, ikke medtaget i den meddelte og offentliggjorte retsakt.

- Side 23, betragtning 31, syvende afsnit: Afsnittets andet punktum, »La Commission n'admet pas que ces producteurs puissent avoir mené des activités aussi importantes sans coordination globale de leur politique en matière de prix« (»Kommissionen kan ikke godtage, at disse producenter skulle have kunnet drive en så omfattende forretning uden en overordnet koordinering af deres prispolitik«), således som det var formuleret i udkastet, blev i den meddelte og offentliggjorte retsakt erstattet med sætningen »La Commission n'admet pas que ces producteurs puissent avoir mené des activités concernant ce produit sensible aux prix sans direction interne de leur politique en matière de prix« (»Kommissionen kan ikke godtage, at disse producenter skulle have kunnet drive forretning med dette prisfølsomme produkt uden nogen intern styring af deres prispolitik«).
- Side 34, betragtning 46, tredje afsnit, andet punktum: Indskuddet »— tels que le 'gel' de la clientèle ou le renvoi de nouveaux clients —« (»— gennem afvisning af kunder eller ved at henvise nye kunder til andre producenter —«), som var indeholdt i udkastet, blev i den meddelte og offentliggjorte retsakt erstattet med indskuddet »— tels que le 'gel' de la clientèle ou la fin de non-recevoir opposée à des demandes —« (»— gennem afvisning af kunder eller henvendelser —«).

84 Da disse ændringer blev foretaget efter retsaktens vedtagelse den 21. december 1988 og ikke blot er af ortografisk eller syntaktisk art, må de nødvendigvis være blevet foretaget af en person uden den nødvendige kompetence hertil. Herved er der sket en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en af Kommissionen som kollegialt organ vedtaget retsakt, uden at det er nødvendigt at tage stilling til ændringernes rækkevidde, betydning eller væsentlighed, således som det fremgår af burhøns-dommen og dommen i sagen BASF m.fl. mod Kommissionen.

85 Det fremgår af bevisoptagelsen, at der — ud over de ovenfor gennemgåede — var blevet foretaget visse ændringer i de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Disse ændringer vedrører både den tyske, den engelske og den franske version af beslutningen, som i henhold til referatet af det 945. møde blev vedtaget den 21. december 1988.

86 Endvidere bemærkes, at der i betragtning 34 til de meddelte og i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* offentliggjorte retsakter er indsat et helt nyt fjerde afsnit,

hvilket klart fremgår af visse af de autentiske versioner — navnlig den italienske version — da afsnittet er sat med andre typer end i den meddelte retsakt. Det nye afsnit vedrører spørgsmålet, om Kommissionen i tilfælde som det her foreliggende, hvor den har indledt en procedure i henhold til traktatens artikel 85 over for en række virksomheder, i forhold til de øvrige virksomheder, der omfattes af proceduren, lovligt kan imødekomme en enkelt virksomheds ønske om at frafalde kravet om fortrolighed vedrørende oplysninger om virksomheden, eller om offentlige hensyn tværtimod er til hinder for, at Kommissionen i et sådant tilfælde imødekommer ønsket fra den virksomhed, som er omfattet af fortroligheden. Dette vanskelige og omstridte problem er blevet behandlet af Kommissionen på side 52 i Den Attende Beretning om Konkurrencepolitikken.

87 Det indføjede afsnit lyder således i de meddelte beslutninger: »Det skal påpeges, at der ved virksomheders frafald af kravet om fortrolighed omkring deres interne forretningsdokumenter skal tages hensyn til offentlighedens interesse i, at konkurrenter ikke informeres om hinandens kommercielle aktiviteter og hensigter på en sådan måde, at konkurrencen mellem dem begrænses«.

88 Det fremgår af referatet af Kommissionens møde den 21. december 1988, som er fremlagt for Retten, at Kommissionen ifølge selve ordlyden af referatet af det 945. møde ganske vist vedtog udkastene af 14. december 1988, som i de på de tre retsgyldige sprog vedtagne versioner ikke indeholdt det omhandlede afsnit, men at Kommissionen blot tog kabinetschefernes behandling af sagen under et særligt møde den 19. december 1988 til efterretning. Selv om Kommissionen har fremlagt dokumenter, der betegnes som bekræftede udskrifter af referatet af kabinetschefernes særlige møde den 19. december 1988, og selv om disse dokumenter som bilag

III omfatter et dokument, der på engelsk og fransk gengiver det omhandlede afsnit, fremgår det dog ikke af de fremlagte dokumenter, at ændringen blev vedtaget eller foreslået af kabinetscheferne for senere at blive forelagt Kommissionen.

- 89 Selv om ændringen kunne have været forelagt og foreslået Kommissionen den 21. december 1988 — hvilket i al fald ikke var tilfældet for den tyske versions vedkommende, fordi bilag III som nævnt kun var affattet på engelsk og fransk — kan det ikke ud fra selve ordlyden af det ovenfor omtalte mødereferat (præmis 79) fastslås, at Kommissionen med vedtagelsen af udkastene af 14. december 1988, som ikke indeholdt dette afsnit, også havde til hensigt at vedtage ændringen. Følgelig må indføjjelsen af afsnittet i alle de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, nødvendigvis være sket efter den 21. december 1988, hvorved der er sket en klar tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en retsakt, der er vedtaget af den kompetente myndighed. Tilføjjelsen til beslutningens begrundelse, som hverken er af syntaktisk eller grammatisk art, indebærer således, at alle de meddelte retsakter såvel som den retsakt, der blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, er ugyldige, jf. Domstolens dom i burhøns-sagen, uden at det er nødvendigt at tage stilling til, om tilføjjelsen er væsentlig, hvilket i øvrigt ikke kan bestrides.
- 90 Sagsøgernes første supplerende anbringende må herefter tiltrædes.

B — *Anbringendet om udstederens inkompetence*

- 91 Nogle af de sagsøgende virksomheder har i deres skriftlige indlæg udtrykkeligt gjort gældende, at udstederen af de meddelte og offentliggjorte retsakter var inkompetent. Således har Hoechst anført, at Kommissionens svar på det af sagsø-

gerne fremsatte anbringende om en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en vedtaget retsakt, rejser spørgsmålet, om konkurrencekommissæren gyldigt kunne vedtage beslutningen i visse af de autentiske sprogversioner. Disse virksomheder har ligeledes anført, at Peter Sutherland's mandat udløb den 5. januar 1989, mens beslutningen ifølge Kommissionens oplysninger først blev overgivet til Kommissionens Generalsekretariat på de forskellige officielle sprog den 16. januar 1989, altså elleve dage senere.

92 Alle sagsøgerne har under den mundtlige forhandling til støtte for det pågældende anbringende henvist til Rettens bemærkninger herom i PVC-dommen, hvor Retten for det første konkluderede, at konkurrencekommissæren var sagligt inkompetent til at vedtage de meddelte og offentliggjorte retsakter affattet på italiensk og nederlandsk, og for det andet, at konkurrencekommissæren var tidsmæssigt inkompetent til at vedtage de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* (PVC-dommen, præmis 54-65).

93 Kommissionen har heroverfor i sine skriftlige indlæg anført, at retsakterne forskriftsmæssigt blev vedtaget af Kommissionen som kollegialt organ på de tre retsgyldige sprog, og at Kommissionens forretningsordens artikel 27 udgør retsgrundlaget for vedtagelsen af beslutningerne på italiensk og nederlandsk, der således blev vedtaget inden for rammerne af den kompetence, der af Kommissionen behørigt var meddelt konkurrencekommissæren. Kommissionen har herved understreget, at kompetencen ikke blev meddelt Peter Sutherland personligt, men derimod det medlem af Kommissionen, der har konkurrencespørgsmål som ansvarsområde.

94 Kommissionen har under den mundtlige forhandling i øvrigt gjort gældende, at den — i modsætning til, hvad der udtrykkeligt fremgår af referatet af Kommissionens 945. møde den 21. december 1988 — vedtog beslutningen på samtlige retsgyldige sprog.

- 95 Som anført fremgår det af gennemgangen af det første anbringende, at der bestod visse uoverensstemmelser mellem de vedtagne retsakter på den ene side og de meddelte og offentliggjorte retsakter på den anden side, og at disse ændringer nødvendigvis må være foretaget af andre end kommissærkollegiet og efter dettes vedtagelse af de anfægtede retsakter. Retten skal på grundlag af disse omstændigheder tage stilling til sagsøgernes anbringende om, at udstederen af de meddelte og offentliggjorte retsakter var inkompetent. Dette anbringende, som under alle omstændigheder har ordre public-karakter, kan opdeles i to led. Der skal nemlig — som sket i sagsøgernes indlæg — sondres mellem den saglige kompetence og den tidsmæssige kompetence hos udstederen af de meddelte og offentliggjorte retsakter.

1. Konkurrencekommissærens saglige kompetence til at vedtage de meddelte og offentliggjorte retsakter affattet på spansk, italiensk og nederlandsk

- 96 Artikel 3 i Rådets forordning nr. 1 af 15. april 1958 om den ordning, der skal gælde for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab på det sproglige område (EFT 1952-1958, s. 59), i den dagældende udgave, senest ændret ved afsnit XVIII i bilag I til akten vedrørende vilkårene for Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EFT 1994 C 241, s. 21, som ændret ved Rådets afgørelse af 1.1.1995 om tilpasning af retsakterne vedrørende nye medlemsstaters tiltrædelse af Den Europæiske Union, EFT L 1, s. 1, herefter benævnt »forordning nr. 1«), bestemmer: »Dokumenter, som en fællesskabsinstitution retter til ... en person, der er undergivet en medlemsstats jurisdiktion, skal affattes på denne stats sprog«. Yderligere bestemmer artikel 12, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave, at en retsakt, som Kommissionen vedtager under et møde eller ad skriftlig vej, skal underskrives på originalsproget eller originalsprogene af formanden og generalsekretæren.
- 97 Det fremgår af disse bestemmelser betragtet under ét, at såfremt Kommissionen — som i det foreliggende tilfælde — ønsker ved en i materiel henseende samlet hand-

ling at vedtage en beslutning, der er retsgyldig over for flere forskellige juridiske personer, som er undergivet forskellige regler om sprog, skal beslutningen vedtages på alle de retsgyldige sprog, da det ellers vil være umuligt at stadfæste den. Det af Kommissionen under den mundtlige forhandling anførte om, at beslutningen i det foreliggende tilfælde blev vedtaget på alle de retsgyldige sprog, kan ikke tiltrædes, da det fremgår af selve ordlyden af referatet af Kommissionens 945. møde, der blev godkendt den 22. december 1988, at kommissærkollegiet ikke vedtog den anfægtede beslutning i den spanske, den italienske og den nederlandske version, der som de eneste har retsgyldighed over for henholdsvis Repsol, Enichem, Montedison og DSM.

98 Artikel 27, stk. 1, i Kommissionens dagældende forretningsorden bestemmer: »Kommissionen kan — under forudsætning af, at princippet om dens ansvar som kollegium overholdes fuldt ud — bemyndige sine medlemmer til i sit navn og under sin kontrol at træffe klart angivne foranstaltninger af forvaltningsmæssig eller administrativ art«.

99 Det bemærkes, at Domstolen i sin dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., jf. ovenfor, udtalte, at til forskel fra beslutninger, hvorved en virksomhed pålægges at underkaste sig en kontrolundersøgelse, og som må anses for simple foranstaltninger af forvaltningsmæssig art, der træffes som led i en undersøgelse, kan beslutninger, hvorved der konstateres en overtrædelse af artikel 85, ikke uden at tilsidesætte kollegialitetsprincippet gøres til genstand for en bemyndigelse efter artikel 27 i Kommissionens forretningsorden til fordel for det kommissionsmedlem, der har konkurrencespørgsmål som ansvarsområde (præmis 71).

100 Det fremgår nemlig af artikel 27, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden, sammenholdt med stk. 2 vedrørende den bemyndigelse, der kan meddeles tjenestemændene, at Kommissionen som kollegialt organ i givet fald kun kan bemyndige et af sine medlemmer til at vedtage beslutningen på de af Fællesskabets officielle sprog — jf. definitionen i artikel 1 i forordning nr. 1 — som ikke har retsgyldig-

hed, dvs. i denne sag dansk, græsk og portugisisk, idet beslutningerne på disse tre sprog ikke har nogen retsvirkninger og ikke kan tvangsfuldbyrdes over for en eller flere af de virksomheder, der er nævnt i beslutningens dispositive del.

101 Vedtagelsen af beslutningen på det sprog, der har retsgyldighed, har langt større betydning. En beslutning, hvori det fastslås, at traktatens artikel 85 er tilsidesat, og hvorved en række virksomheder pålægges forpligtelser og betydelige bøder, og som i denne forbindelse yderligere kan tvangsfuldbyrdes, påvirker i betydelig grad virksomhedernes rettigheder og forpligtelser samt deres formue. En sådan beslutning kan ikke anses for en simpel foranstaltning af forvaltningsmæssig eller administrativ art, og kan derfor ikke vedtages af et enkelt kommissionsmedlem inden for rammerne af dennes kompetence, uden at der herved sker en direkte tilsidesættelse af det kollegialitetsprincip, som udtrykkeligt er anerkendt i ovennævnte artikel 27 i Kommissionens forretningsorden.

102 Det kan herefter fastslås, at den af konkurrencekommissæren vedtagne retsakt på spansk, italiensk og nederlandsk, når henses til betingelserne for den under forhandlingerne den 21. december 1988 meddelte bemyndigelse, hidrører fra en sagligt inkompetent myndighed.

2. Konkurrencekommissærens tidsmæssige kompetence til at vedtage de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*

103 Mens konkurrencekommissæren således ikke er beføjet til selv at vedtage retsgyldige sprogversioner af en beslutning til gennemførelse af traktatens artikel 85,

stk. 1, har han derimod utvivlsomt kompetence til at underskrive kopierne af den retsakt, der er vedtaget af Kommissionen som kollegialt organ, med henblik på meddelelsen heraf til adressaterne, jf. artikel 12, stk. 3, i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave. I det foreliggende tilfælde fremgår det imidlertid dels af Kommissionens skriftlige indlæg, dels af dens uddybning heraf under den mundtlige forhandling, at ordlyden af retsakten på de enkelte sprog, hvad enten der er tale om de seks retsgyldige sprog eller de tre andre officielle sprog, først den 16. januar 1989 blev endeligt udformet og tilsendt Kommissionens Generalsekretariat, som herefter videresendte teksten til jurist-lingvisterne til revision på de af Domstolen i burhøns-dommen fastsatte betingelser. Jurist-lingvisterne afsluttede deres arbejde ved udgangen af januar 1989.

104 Retten skal herefter bemærke, at Kommissionen ikke over for sagsøgenes præcise anbringender har været i stand til at godtgøre, at der forud for en dato mellem den 16. januar 1989 og den 31. januar 1989 forelå en fuldt færdig retsakt, der kunne meddeles og offentliggøres. Følgelig må de meddelte retsakter på alle seks retsgyldige sprog nødvendigvis antages at være vedtaget efter den 5. januar 1989, da Peter Sutherland's mandat udløb.

105 Følgelig må den maskinskrevne påtegning »på Kommissionens vegne, Peter Sutherland, medlem af Kommissionen« fornedet på de meddelte retsakter — selv om det antages, at den uden Peter Sutherland's håndskrevne navnetræk kan gælde som dennes underskrift — nødvendigvis være blevet påført enten efter udløbet af hans mandat eller inden den 5. januar 1989, dvs. på et tidspunkt, hvor retsakterne i den meddelte og offentliggjorte form endnu ikke eksisterede. Det forhold, at Sutherland den 5. januar 1989 underskrev den følgeskrivelse, der blev sendt til sagsøgerne sammen med de endnu ikke endeligt udfærdigede retsakter, er uden retlig betyd-

ning, idet følgeskrivelsen ikke indgår som en del af den omtvistede retsakt og ikke har nogen retsvirkninger. Heller ikke det af Kommissionen påberåbte forhold, at bemyndigelsen blev meddelt det medlem af Kommissionen, der har konkurrence-spørgsmål som ansvarsområde, og ikke Sutherland personligt, er relevant for Rettens stillingtagen til anbringendet. Selv om sagsøgte anbringende kunne tiltrædes, påhvilede det nemlig det medlem af Kommissionen, som efterfulgte Sutherland som konkurrencekommissær, og hvis mandat begyndte den 6. januar 1988, at underskrive retsakterne, såfremt han var kompetent hertil. Det er imidlertid ikke sket. Det kan derfor fastslås, at de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 17. marts 1989, nødvendigvis hidrørte fra en myndighed, der i tidsmæssig henseende var inkompetent.

106 Denne mangel kan kun afhjælpes, såfremt Kommissionen godtgør, at den kun vedrører den kopi, der blev meddelt adressaterne, eller det eksemplar, der med henblik på offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* blev tilsendt Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, men at den originale beslutning var blevet behørigt underskrevet af den kompetente myndighed. I så fald kan anbringendet om, at den myndighed, der underskrev de meddelte og offentliggjorte retsakter, savnede kompetence, med rette tilbagevises. Alene fremlæggelsen af en sådan retsakt, der kan bekræfte den gyldighedsformodning, som er knyttet til fællesskabsretsakter, og som er den naturlige følge af de strenge formkrav i forbindelse med vedtagelsesproceduren, kan i denne sag afhjælpe den åbenbare kompetencemangel, som den anfægtede beslutning er behæftet med, således som den blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Af de nedenfor anførte grunde kan Retten kun fastslå, at Kommissionen ikke har kunnet føre et sådant bevis.

107 Begge led i sagsøgernes andet supplerende anbringende om udstederens inkompetence må herefter tiltrædes.

C — Anbringendet om mangler ved stadfæstelsesproceduren for den af Kommissionen vedtagne retsakt

Parternes argumenter

- 108 På baggrund af den af Kommissionen den 31. marts 1991 fremlagte genpart af den anfægtede retsakt, der for hver af de retsgyldige sprogversioners vedkommende er forsynet med en — udateret — påtegning om stadfæstelse affattet på fransk, har sagsøgerne gjort gældende, at den i henhold til artikel 12 i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave foreskrevne stadfæstelse skal finde sted forud for meddelelsen af retsakten.
- 109 De har nærmere anført, at Kommissionens formand og generalsekretær på et for sent tidspunkt har underskrevet en genpart af den anfægtede retsakt, at de ikke har nogen bemyndigelse til efterfølgende at ændre ordlyden af beslutninger, som er vedtaget af Kommissionen, eller til at godkende ændringer foretaget af andre end denne, og at de ikke kan lade den pågældende udgave af retsakten fremstå som autentisk, idet de således skaber risiko for vildledning af tredjemand med hensyn til datoen for vedtagelsen af beslutningen og dennes indhold som fastlagt ved vedtagelsen.
- 110 Sagsøgerne har således gjort gældende, at stadfæstelsen, som blev foretaget for sent, ikke opfylder kravene i artikel 12 i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave.
- 111 Kommissionen har heroverfor anført, at stadfæstelsen i henhold til artikel 12 i forretningsordenen er en intern procedure, der på ingen måde berører tredjemand, som derfor ikke kan påberåbe sig nogen form for mangler herved.

- 112 Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at det ikke fremgår af forretningsordenens artikel 12, hvornår stadfæstelsen af de vedtagne beslutninger skal foretages, og at retsvirkningerne af en af Kommissionen vedtaget beslutning i forhold til tredje-
mand ikke følger af beslutningens stadfæstelse, men af dens meddelelse til dem, den retter sig til, jf. EØF-traktatens artikel 191, stk. 2.
- 113 Ifølge Kommissionen indebærer stadfæstelsen af en af Kommissionen vedtaget beslutning, at Kommissionen bekræfter, at den har vedtaget beslutningen i overensstemmelse med reglerne. Kommissionen finder således, at det pågældende anbringende ikke bør tiltrædes.

Rettens bemærkninger

- 114 Det bemærkes, at stadfæstelsespåtegningen på alle de retsgyldige sprogversioner af den anfægtede retsakt ikke er dateret. I øvrigt har Kommissionen udtrykkeligt anerkendt, at stadfæstelsen alene blev foretaget for at gøre det muligt for Kommissionen at efterkomme Rettens kendelse af 10. marts 1992 om foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse.
- 115 Endvidere bemærkes, at den spanske, den italienske og den nederlandske udgave af beslutningen er forsynet med stadfæstelsespåtegningen, selv om det fremgår af referatet af Kommissionens 945. møde, som er fremlagt for Retten den 6. februar 1992, at de udkast til beslutning, der blev forelagt kommissærkollegiet på dette møde, udelukkende blev vedtaget på tysk, engelsk og fransk.
- 116 I henhold til artikel 12, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden i den dagældende udgave stadfæstes de af Kommissionen vedtagne retsakter ved, at de underskrives på originalsproget eller originalsprogene af formanden og generalsekretæren. Det

fremgår desuden af artikel 12, stk. 2, at ordlyden af retsakterne skal vedlægges referatet af det kommissionsmøde, hvorunder deres vedtagelse er meddelt.

- 117 Det skal herved bemærkes, at Domstolen i sin dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., jf. ovenfor, udtalte, at den i artikel 12, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden foreskrevne stadfæstelse af retsakter har til formål at sikre retssikkerheden ved på originalsprogene at fastnagle den tekst, der er vedtaget af kommissærkollegiet, og at den således gør det muligt i tilfælde af en tvist at undersøge, om de tekster, der er meddelt og offentliggjort, er fuldt ud i overensstemmelse med den af Kommissionen vedtagne tekst og således med udstederens vilje (præmis 75). Domstolen udtalte endvidere, at det følger heraf, at den stadfæstelse af retsakter, der er omhandlet i artikel 12, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden, udgør en væsentlig formforskrift efter traktatens artikel 173, og at en overtrædelse heraf kan give anledning til annullationssøgsmål (præmis 76).
- 118 Det står fast, at den omtvistede retsakt i det foreliggende tilfælde ikke var blevet stadfæstet forud for underskrivelsen af referatet af Kommissionens 945. møde. Stadfæstelsen af retsакten synes tværtimod ikke blot at være foretaget efter retsакtens meddelelse til de berørte virksomheder og efter dens offentliggørelse i EF-Tidende, men også efter annullationssøgsmålenes anlæg og forkyndelsen af Rettens kendelse af 10. marts 1992.
- 119 Stadfæstelsen af de dokumenter, der er fremlagt for Retten den 31. marts 1992, gør det herefter ikke muligt nøjagtigt at fastlægge datoen for vedtagelsen af den anfægtede retsакt og dennes indhold, og den opfylder derfor ikke kravene i artikel 12 i Kommissionens forretningsorden.
- 120 En sådan forsinket stadfæstelse kan således ikke anses for at være i overensstemmelse med artikel 12 i Kommissionens forretningsorden. Retten må på den bag-

grund konkludere, at der ikke forelå en retsakt, der var behørigt stadfæstet i henhold til den nævnte bestemmelse i Kommissionens forretningsorden på tidspunktet for beslutningens meddelelse til de berørte virksomheder.

- 121 Sagsøgernes tredje supplerende anbringende om mangler ved stadfæstelsesproceduren for beslutningen må herefter tiltrædes.

D — Anbringendet om, at retsakten er en nullitet

- 122 Efter Rettens opfattelse har sagsøgerne med rette henvist til (jf. ovenfor, præmis 45-50), at den retsakt, der blev erklæret for en nullitet ved Rettens dom i PVC-sagerne, blev udarbejdet og vedtaget under samme omstændigheder som den i nærværende sager anfægtede retsakt. Sagsøgerne har gjort gældende, at Retten derfor bør overføre sin argumentation i PVC-dommen til det foreliggende tilfælde og på den baggrund fastslå, at retsakten er en nullitet.

- 123 Som nævnt i det foregående, blev Rettens dom af 27. februar 1992 i sagen BASF m.fl. mod Kommissionen imidlertid appelleret og ophævet ved Domstolens dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., jf. ovenfor. I sidstnævnte dom bemærkede Domstolen, at der for Fællesskabets institutioners retsakter gælder en formodning om lovlighed, og at de derfor har retsvirkninger, også selv om de er behæftet med mangler, så længe de ikke er blevet annulleret eller trukket tilbage (præmis 48). Domstolen udtalte, at som en undtagelse fra dette princip bør retsakter, der er behæftet med en mangel, hvis grovhed er så åbenlys, at den ikke kan tolereres af Fællesskabets retsorden, anses for ikke at have haft nogen som helst, end ikke foreløbig, retsvirkning, dvs. at de juridisk bør anses for nulliteter (præmis 49). Domstolen fandt imidlertid, at de konsekvenser, som er forbundet med konstateringen af, at en retsakt fra Fællesskabets institutioner er en nullitet, er så alvorlige, at det af retssikkerhedsmæssige grunde må kræves, at denne konstatering forbeholdes

fuldstændig ekstreme tilfælde (præmis 50). Under anvendelse af disse principper på PVC-beslutningen fastslog Domstolen først, at »Retten ... ikke [har] rejst tvivl om, at Kommissionen under mødet den 21. december 1988, således som det fremgår af vedkommende mødereferat, faktisk har besluttet at vedtage den i beslutningen indeholdte dispositive del, uanset hvilke mangler denne beslutning i øvrigt måtte være behæftet med« (præmis 51). Domstolen udtalte videre: »De fejl med hensyn til kompetence og form, som Retten konstaterede i relation til den ved vedtagelsen af Kommissionens beslutning fulgte procedure, forekommer i øvrigt — uanset om de betragtes isoleret eller under ét — ikke at være så klart grove, at den nævnte beslutning juridisk bør anses for en nullitet« (præmis 52). Ifølge Domstolen anlagde Retten derfor en forkert retlig vurdering ved at erklære den omhandlede beslutning for en nullitet (præmis 53).

- 124 Under anvendelse af de således af Domstolen opstillede principper på nærværende sager kan Retten ikke tage sagsøgernes påstande om, at den anfægtede beslutning er en nullitet, til følge. Hvad først angår beslutningens dispositive del bemærkes, at de ændringer, der er foretaget i den af kommissærkollegiet vedtagne tekst, ikke rækker ud over de ortografiske eller grammatiske ændringer, der er tilladt i henhold til Domstolens praksis (dommen i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., præmis 68). De andre kompetence- og formmangler, der er konstateret ovenfor i nærværende dom, må efter Rettens opfattelse i høj grad sidestilles med de i PVC-sagerne konstaterede mangler, hvorfor de ikke kan begrunde, at beslutningen erklæres for en nullitet.

E — Påstanden om annullation af den omtvistede beslutning

- 125 Som det fremgår af ovenstående (jf. præmis 90, 107 og 121), finder Retten, at sagsøgernes tre supplerende anbringender, henholdsvis om en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i vedtagne retsakter, om udstederens inkompetence og om mangler ved stadfæstelsesproceduren for retsakten, må tiltrædes. Det fremgår endvidere af de af Retten angivne grunde til, at anbringenderne må tiltræ-

des, at beslutningen er vedtaget i strid med det for vedtagelse af Kommissionens beslutninger gældende kollegialitetsprincip og retssikkerhedsprincippet, og under tilsidesættelse af traktatens artikel 190 og væsentlige formforskrifter.

- 126 Af de således anførte grunde bør Kommissionens beslutning 89/191/EØF af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE) annulleres.

Montedison's påstand om erstatning

- 127 Sagsøgeren i sag T-105/89, Montedison, har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale erstatning for de udgifter, sagsøgeren har afholdt under den administrative procedure, og at erstatte ethvert tab som følge af opfyldelsen af beslutningen eller som følge af forpligtelsen til i tilfælde af udsættelse med betalingen at stille sikkerhed herfor.
- 128 Det bemærkes på baggrund af en gennemgang af sagsøgerens indlæg, at der ikke er anført et eneste argument til støtte for kravet, ligesom der ikke er foretaget en vurdering af det påståede tab, som kan give Retten grundlag for at tage stilling til sagsøgerens påstand. På baggrund heraf må kravet afvises.

Sagens omkostninger

- 129 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Kommissionen har tabt sagen og bør derfor pålægges at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med de nedlagte påstande.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Anden Afdeling)

- 1) Kommissionens påstand om afvisning af sag T-103/89 tages ikke til følge.
- 2) Kommissionens beslutning 89/191/EØF af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE) annulleres.
- 3) Påstanden om, at det fastslås, at Kommissionens beslutning 89/191/EØF af 21. december 1988 vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.866 — LdPE) er en nullitet, tages ikke til følge.
- 4) Den i sag T-105/89 nedlagte påstand om erstatning afvises.
- 5) Kommissionen betaler sagens omkostninger.

Cruz Vilaça

Barrington

Saggio

Briët

Biancarelli

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. april 1995.

H. Jung

J.L. Cruz Vilaça

Justitssekretær

Præsident

II - 788

Sagens baggrund, den anfægtede beslutning og retsforhandlingernes almindelige forløb	II - 739
Parternes påstande	II - 746
De af Retten anordnede foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse og bevisoptagelse	II - 747
A — De argumenter i parternes skriftlige indlæg, der danner baggrund for Rettens afgørelse af 3. december 1991 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse	II - 747
B — Baggrunden for Rettens kendelse af 10. marts 1992 om foranstaltninger med henblik på bevisoptagelse	II - 753
C — Skrivelsen af 2. april 1992 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse og sagsøgernes skriftlige bemærkninger vedrørende de konsekvenser, der skal drages af de af Kommissionen fremlagte dokumenter	II - 756
Formaliteten	II - 761
Om antagelse til realitetsbehandling af sag T-103/89, Shell International Chemical mod Kommissionen	II - 761
Om antagelse til realitetsbehandling af de supplerende anbringender, sagsøgerne har fremført i de indlæg, de har indgivet efter Rettens skrivelse af 2. april 1992 om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse	II - 764
Realiteten	II - 765
Påstanden om, at det fastslås, at den retsakt, der blev meddelt sagsøgerne, er en nullitet, subsidiært, at den omtvistede beslutning annulleres	II - 765
A — Anbringendet om en tilsidesættelse af princippet om, at der ikke må ændres i en vedtaget retsakt	II - 766
B — Anbringendet om udstederens inkompetence	II - 775
1. Konkurrencekommissærens saglige kompetence til at vedtage de meddelte og offentliggjorte retsakter affattet på spansk, italiensk og nederlandsk	II - 777
2. Konkurrencekommissærens tidsmæssige kompetence til at vedtage de retsakter, der blev meddelt sagsøgerne og offentliggjort i De Europæiske Fællesskabers Tidende	II - 779
C — Anbringendet om mangler ved stadfæstelsesproceduren for den af Kommissionen vedtagne retsakt	II - 782
D — Anbringendet om, at retsakten er en nullitet	II - 785
E — Påstanden om annullation af den omtvistede beslutning	II - 786
Montedison's påstand om erstatning	II - 787
Sagens omkostninger	II - 787
	II - 789